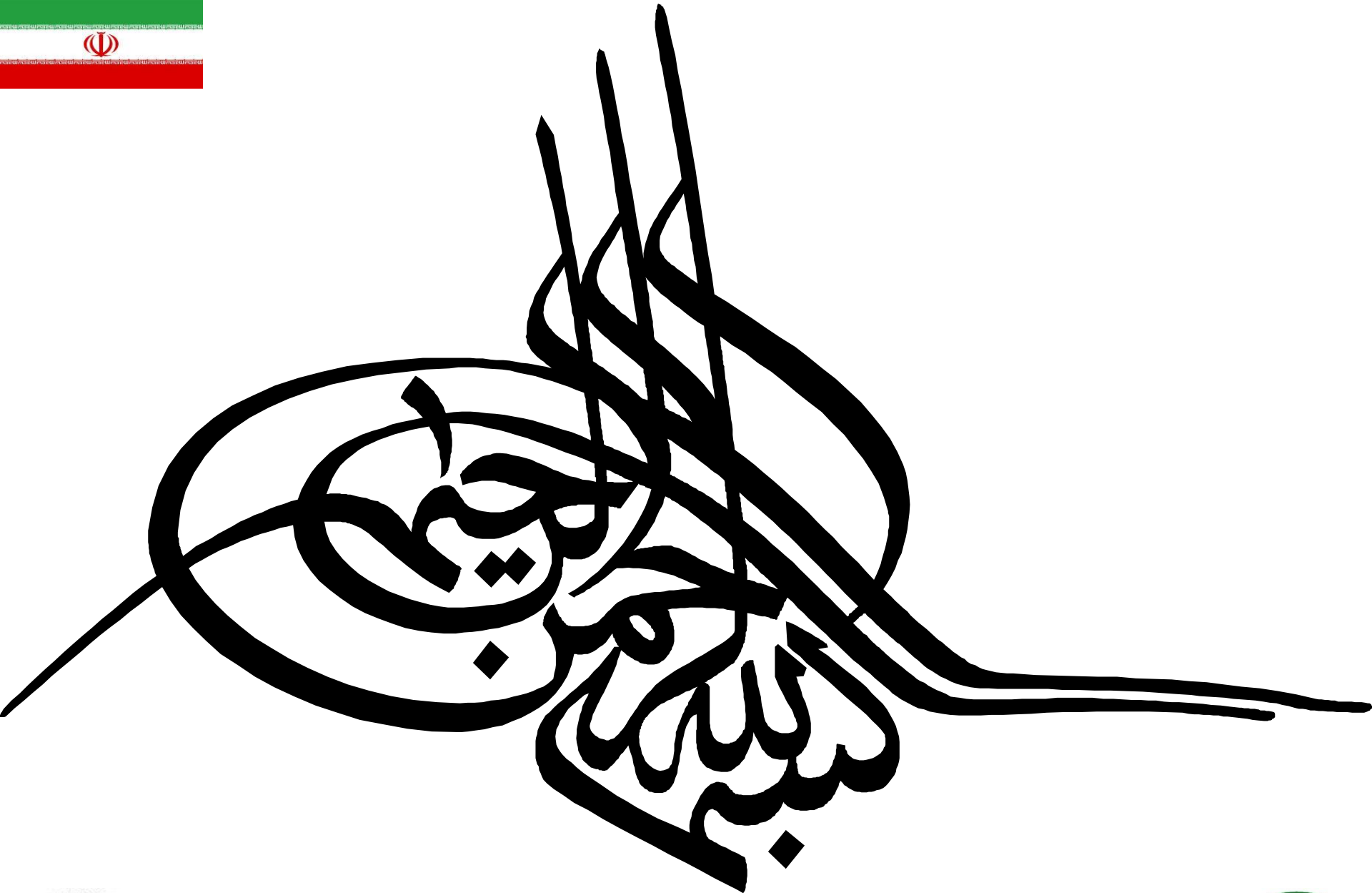

عنوان کارگاه آموزشی

تامین مالی خُرد و نقش آن در تامین مالی کشاورزان خُرد مقیاس

مدرس

دکتر کوهسار خالدي

۱۴۰۰/۸/۴

جمهوری اسلامی ایران
وزارت جهاد کشاورزی

موسسه پژوهش‌های برنامه‌ریزی،
اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی

سایر مشخصات کارگاه آموزشی (۴ ساعت)

سرفصل ها:

- اهمیت و نقش تامین مالی خُرد در تامین مالی کشاورزان خُرد مقیاس
- مروری بر رهیافتهای مختلف تامین مالی خُرد
- بررسی تجربه صندوق اعتبارات خُرد زنان روستایی در ایران
- چالش ها و تنگناهای موجود در راه توسعه برنامه های اعتبارات خُرد
- هم اندیشی پیرامون ضرورت وجود برنامه های اعتبارات خُرد
- هم اندیشی پیرامون راه های توسعه برنامه های اعتبارات خُرد

هدف رفتاری: آشنایی فراگیران با دوره آموزشی تامین مالی خُرد و نقش آن در تامین مالی کشاورزان خُرد مقیاس

اهداف فراگیران پس از پایان دوره:

- اهمیت و نقش تامین مالی خُرد در تامین مالی بخش کشاورزی را توضیح دهند.
- مکانیزم ها و رهیافت های مختلف مالی خُرد را بکار گیرند.
- برنامه های تامین مالی خُرد در ایران را توضیح دهند.

جمهوری اسلامی ایران
وزارت جهاد کشاورزی

موسسه پژوهش های برنامه ریزی،
اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی

فهرست مطالب کارگاه آموزشی

- تعاریف و مفاهیم
 - مطالعات مرتبط با تامین مالی خُرد
 - عناصر اصلی موثر بر بخش کشاورزی ایران
 - مصارف تسهیلات در واحدهای کشاورزی
 - تامین مالی کشاورزی
 - بازارها، منابع و رویکردهای تامین مالی کشاورزی
 - روش های تامین مالی واحدهای کشاورزی
 - منابع تامین اعتبارات کشاورزان در ایران
 - روشهای تامین مالی از منظر تامین کننده منابع
 - مقایسه تطبیقی دریافت تسهیلات از بازارهای مالی رسمی و غیر رسمی
 - متقاضیان منابع مالی رسمی و غیر رسمی
 - اهمیت تامین مالی کشاورزان خُرد مقیاس
- جایگاه خدمات تامین مالی در زنجیره ارزش کشاورزی
- روشهای رایج تامین مالی روستایی (کشاورزی)
- کشاورزان خُرد و تسهیلات انفرادی و گروهی
- برنامه های تامین مالی خُرد در ایران
- نتیجه گیری و پیشنهادها
- بحث و هم اندیشی

تعاریف و مفاهیم

- **بازار مالی** (Financial market): بازاری که در آن دارایی‌های مالی مبادله می‌شود (بازار مالی **رسمی** و **غیر رسمی**).
- **بازار مالی رسمی**: تحت نظارت دولت بوده و در چارچوب مقررات و سیاست‌های پولی کشور عمل می‌نماید.
- **بازار مالی غیر رسمی**: فاقد نظارت دولتی بوده و به جای مقررات رسمی کشور، عرف و قراردادهای غیر رسمی در آن حاکم است (بازار غیر متشکل).
- **وام**: نوعی قرض دادن پول دارای سود مشخص است که در یک بازه زمانی معین، بین قرض دهنده و قرض گیرنده انجام می‌شود.
- **کشاورزی**: فعالیتی است که در جریان آن، گیاهان یا حیوانات اهلی با هدف تولید اقتصادی محصول، پرورش داده می‌شوند (مرکز آمار ایران).
- **کشاورزی خُرد**: تعریف واحدی برای آن وجود ندارد.

- **سرمایه (Capital):** آن بخش از کالاهای تولیدی است که در تولید کالاهای دیگر به کار گرفته شده و به جای مصرف، مستهلک می‌گردند (ساختمان‌ها، ماشین‌آلات و ابزارهای تولید).
- **سرمایه گذاری (Investment):** تغییر در ارزش موجودی سرمایه‌ی ناخالص در یک دوره حسابداری معین. تبدیل منابع مالی و انسانی به کالاهای سرمایه‌ای.
- **تامین مالی (Finance):** تهیه منابع مالی و وجوه مورد نیاز برای ایجاد، توسعه و تداوم فعالیت یک بنگاه اقتصادی درآمدزا. هدف از تأمین مالی، سرمایه‌گذاری، سودآوری، کاهش ریسک و برطرف کردن نیازهای اقتصادی و اجتماعی بنگاه است.
- **ابزار تامین مالی (Financing Instrument):** هر نوع دارایی قابل معامله (پول نقد، ملک، سند رسمی (قانونی) دارای ارزش مبادله‌ای نظیر برگه سهام، اوراق بهادار و اوراق قرضه) است.

تامین مالی خُرد (microfinance)

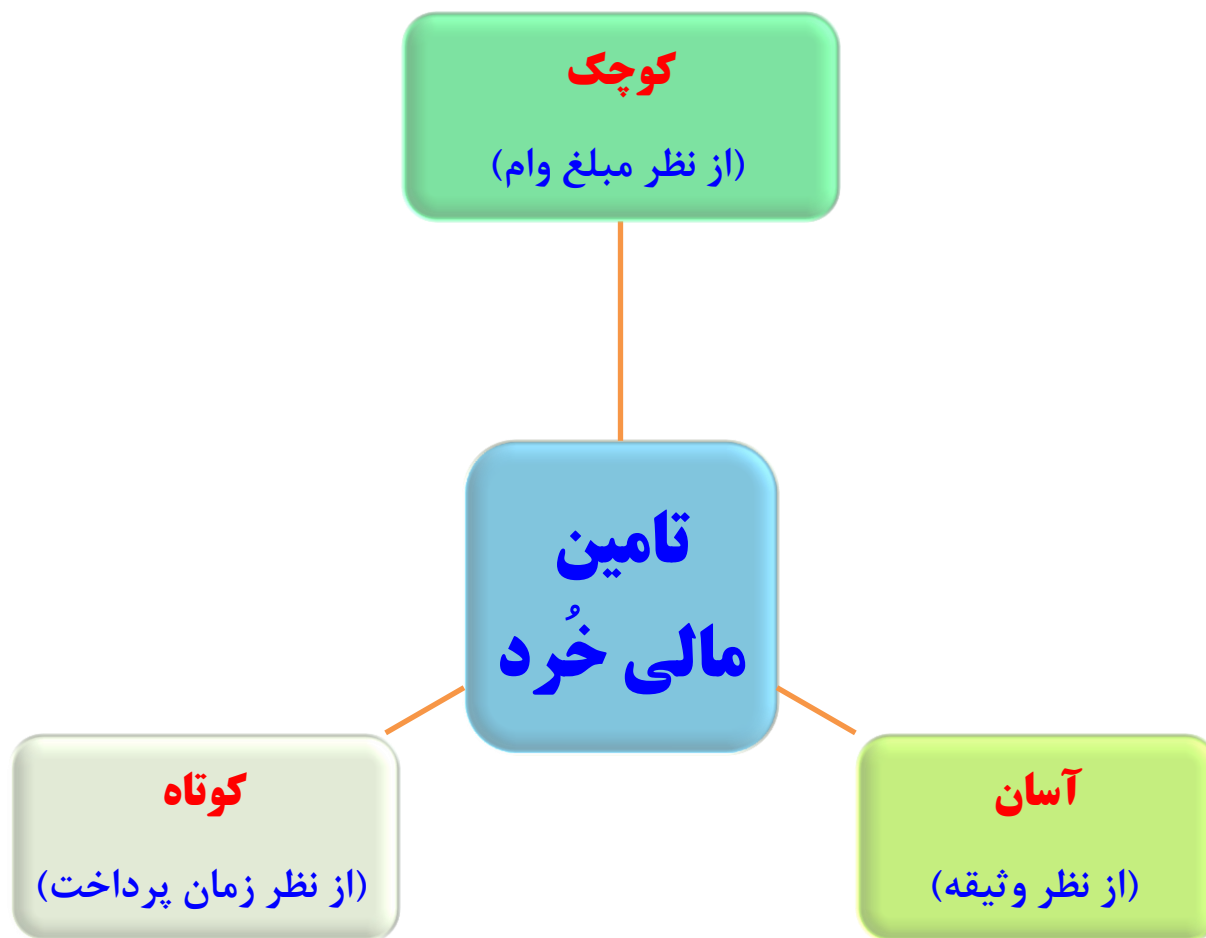
- سابقه تامین مالی خُرد به قرن ۱۸ میلادی (صندوق وام ایرلند) بر می گردد.
- برنامه‌های تامین مالی خُرد به دهه ۱۹۷۰ میلادی مربوط می شوند که در پاسخ به ناکارآمدی روشهای تامین مالی مرسوم برای اقشار فقیر مطرح شدند.

○ منظور از تامین مالی خُرد:

- ❖ خدمات مالی ارائه شده به به افراد یا گروه‌های کم درآمد که معمولاً از خدمات بانکداری مرسوم حذف شده‌اند (<https://finca.org>).
- ❖ تدارک و ارائه خدمات متنوع مالی کوچک مقیاس نظیر پس انداز، اعتبار و سایر خدمات مالی پایه ای برای افراد فقیر و کم درآمد (محقق نیا و باوفا گلیان، ۱۳۹۶).

تامین مالی خُرد (microfinance)

- سه محور مشترک در تعاریف مرتبط با تامین مالی خُرد:
- ✓ نوع خدمات مالی (متنوع و مناسب).
- ✓ اندازه خدمات (کوچک مقیاس).
- ✓ گروه هدف (خانوار فقیر و کم درآمد).

منبع: بومن، ۱۹۹۷

مطالعات مرتبط با تامین مالی خُرد (داخلی و خارجی)

- ☐ آثار تامین مالی خُرد.
- ☐ ساختارهای تامین مالی خُرد.
- ☐ تامین مالی خُرد اسلامی.

الف). مطالعات خارجی

دسته بندی تحقیقات	پژوهش های مورد استناد
آثار و جنبه های تامین مالی خرد	اوکیارا (۲۰۱۰)، یکجنتی و کاسترینا (۲۰۱۱)، دیلوچ و لاماننا (۲۰۱۱)، کریون، دی ووتو، دافلو و پاریه نته (۲۰۱۱)، منخوف و رانگ روکسیری وارن (۲۰۱۱)، نوداماتیبا، گیروه و شیپو (۲۰۱۰)، اوکاسیو (۲۰۱۲)، الکترین و همکاران (۲۰۱۳)، جیبا، خیانگ و هوآنگ (۲۰۱۳)، رینگ وست (۲۰۱۳)، ریواجانی (۲۰۱۴)، کایرتی و ساکوا (۲۰۱۴) و ویر و احمد (۲۰۱۴)
نهادها و ساختارهای تامین مالی خرد	رادر فورد (۲۰۰۰)، کارلاین (۲۰۰۲)، مارجو (۲۰۰۷)، گالیما، لینسیک و اسپیردیچک (۲۰۱۱)، پلیگرینا (۲۰۱۱)، هرمس، لنسیک و میسر (۲۰۱۱)، کاسان، گانگادهاران و مایترا (۲۰۱۲)، سروین، لینسیک و برگ (۲۰۱۲)، کاسون و همکاران (۲۰۱۲) مالک (۲۰۱۲)، چودهوری و موخو پادهایا (۲۰۱۲)، خاندکر (۲۰۱۲)، لی و ماسون (۲۰۱۲)، توگبا (۲۰۱۲)، ساگامبا، چتینین و یوسفوو (۲۰۱۳)، رابرتس (۲۰۱۳)، کاتلر و المازان (۲۰۱۳)، ویرنری و هورنل (۲۰۱۳)، کوندونگو و کندی (۲۰۱۳)، کرنه و مسکلت (۲۰۱۳)، مرسلند و، هارتارسکا، شن (۲۰۱۳)، جانگ (۲۰۱۳)، لایبورگ و راسموسن (۲۰۱۴)، گینه و کارلان (۲۰۱۴)، سرانو-سینا و گوتیرز-نیتو (۲۰۱۴)، هودان و پقیلوکس (۲۰۱۴)، باری و تاکتنگ (۲۰۱۴) و رجبانی، هوآنگ و ویدیک (۲۰۱۵)
تامین مالی خرد اسلامی	رحمان (۲۰۱۰)، حسن زاده و میشی (۲۰۱۲)، جاباخیل (۲۰۱۲)، القمی و کراسان (۲۰۱۳) و الکمال، القمی، کارلان و عثمان (۲۰۱۴)

(محقق نیا و باوفا گلیان، ۱۳۹۶)

جمهوری اسلامی ایران
وزارت جهاد کشاورزی

موسسه پژوهش های برنامه ریزی،
اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی

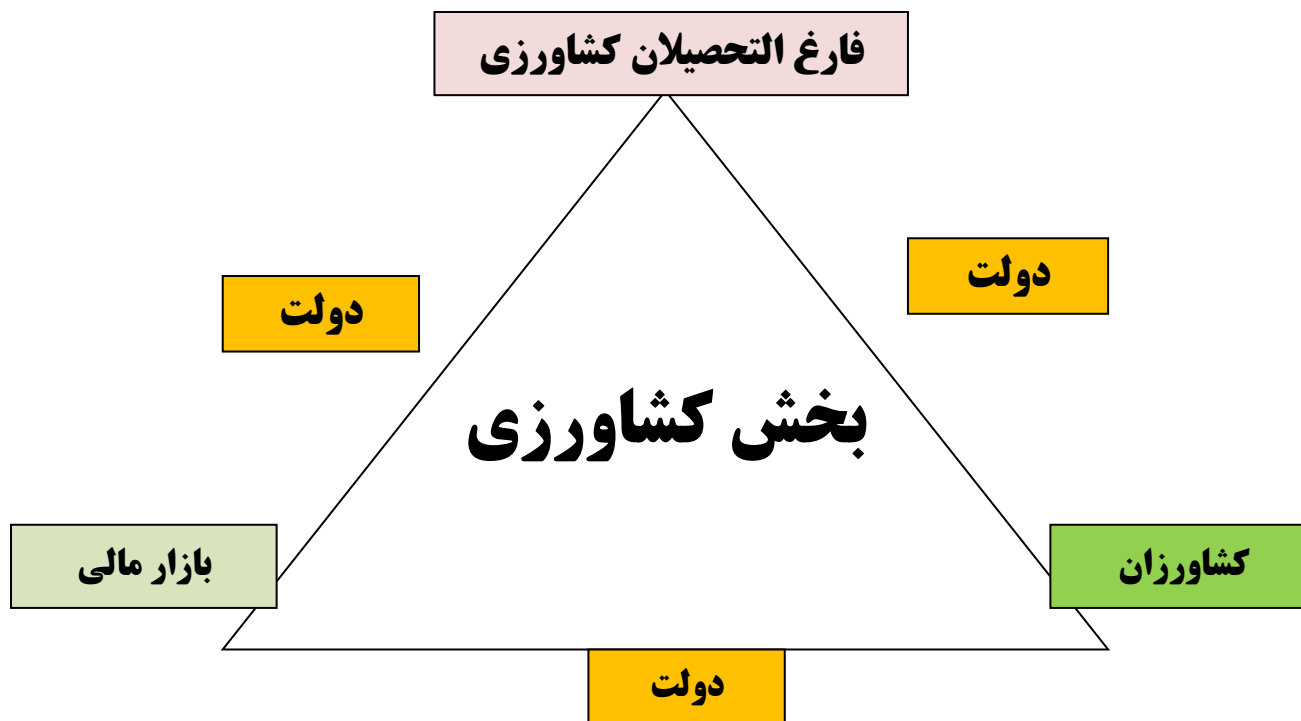

الف). مطالعات داخلی

دسته بندی تحقیقات	پژوهش های مورد استناد
آثار و جنبه های تامین مالی خرد	ابونوری و قاسمی تازه آبادی (۱۳۸۶)، رحمانی فضلی و کاویانی (۱۳۸۸)، مرتضوی فر (۱۳۸۸)، علاء الدینی و جلالی موسوی (۱۳۸۹)، فعالیت و خارقانی (۱۳۹۰)، چرمچیان لنگرودی و علی بیگی (۱۳۹۲) و علیرضا نژاد (۱۳۹۲)
نهادها و ساختارهای تامین مالی خرد	حسن زاده، ازوجی و قویدل (۱۳۸۵)، حسینی، خالدی، قربانی، و حسن پور (۱۳۸۸)، حسینی، خالدی و قربانی (۱۳۸۹)، عیسی زاده (۱۳۸۹)، ورمزباری، کلانتری و شعبانعلی فمی (۱۳۸۹)، ابراهیمی و باغستانی میبدی (۱۳۹۰)، قضاوی، کیانی زاده، ملاکریمی و موهبی (۱۳۹۰)، یزدانی (۱۳۹۰)، جمشیدی، جندقی و تهرانی (۱۳۹۳) و شهیدی نصب (۱۳۹۳)
تامین مالی خرد اسلامی	حسن زاده (۱۳۸۹)، میسی و شهیدی نسب (۱۳۸۹)، عبداللهی و میسی (۱۳۹۰)، مصباحی مقدم، میسی، عبداللهی و قائمی اصل (۱۳۹۰)، بیدار (۱۳۹۱)، میسی، حسن زاده و شهیدی نسب (۱۳۹۱) و محقق نیا (۱۳۹۲)

(محقق نیا و باوفا گلیان، ۱۳۹۶)

عناصر اصلی موثر بر بخش کشاورزی ایران

مصارف تسهیلات در واحدهای کشاورزی

• مخارج خانوار!

تسهیلات
کوتاهمدت

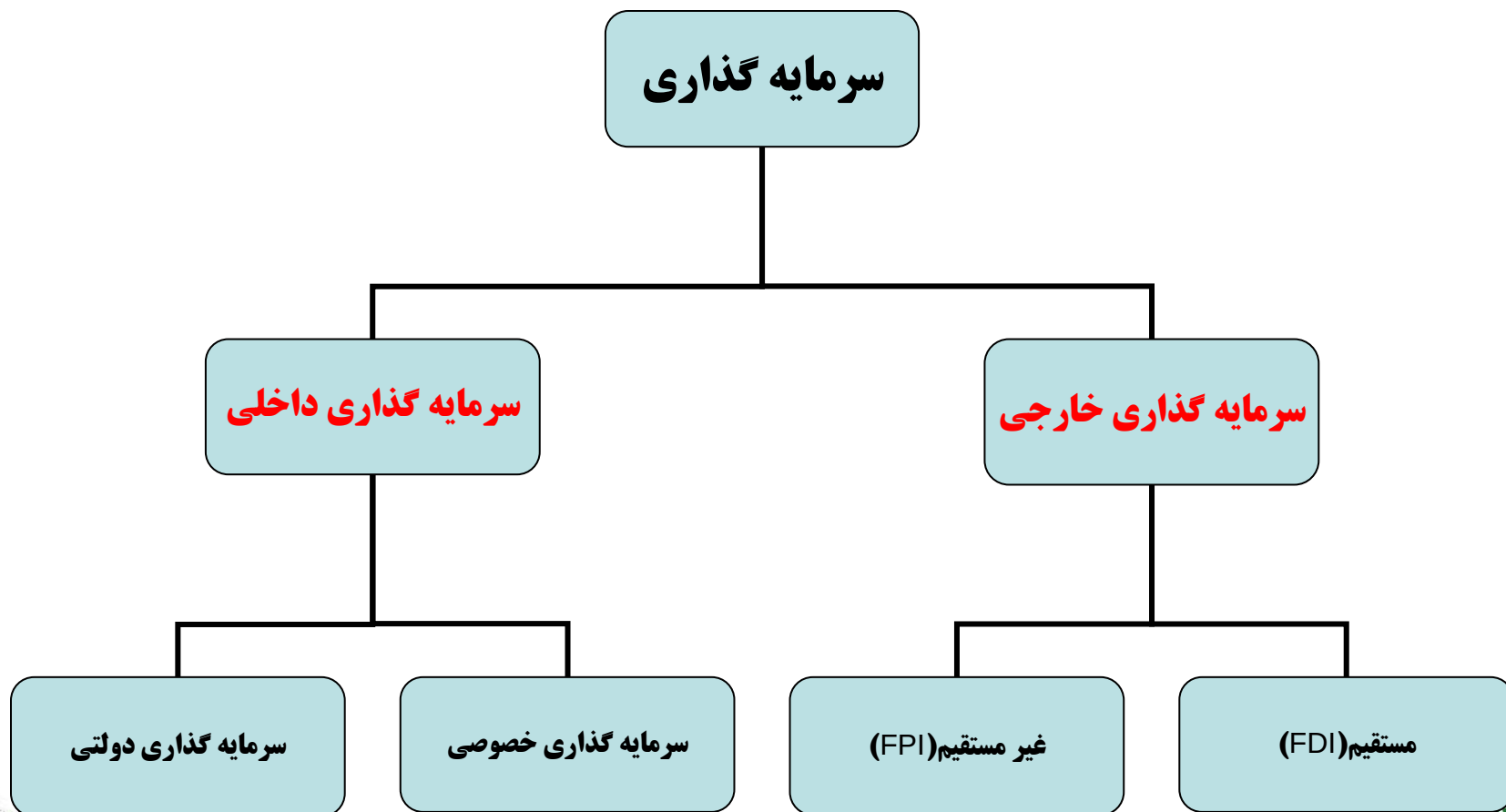
• سرمایه در گردش

تسهیلات
کوتاهمدت

• سرمایه گذاری

تسهیلات
میانمدت و
بلندمدت

طبقه بندی سرمایه گذاری کشاورزی

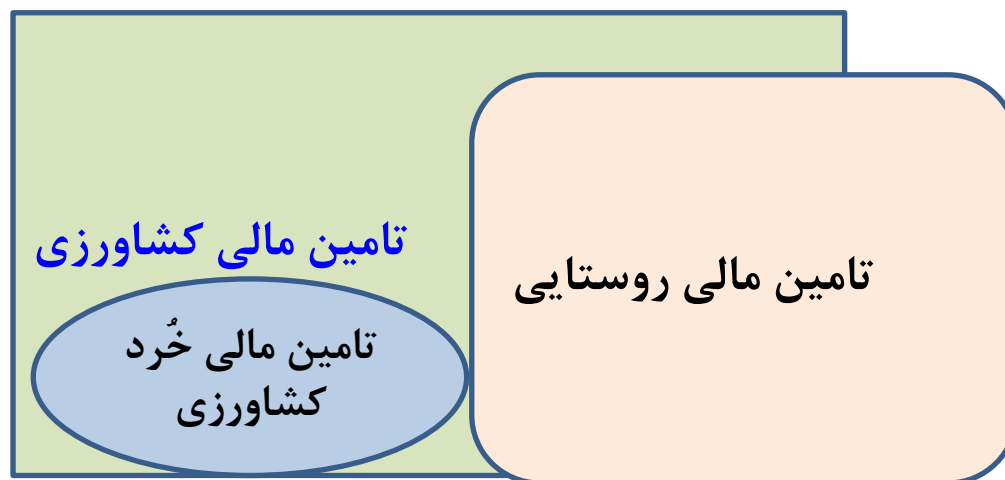

جمهوری اسلامی ایران
وزارت جهاد کشاورزی

موسسه پژوهش های برنامه ریزی،
اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی

تامین مالی کشاورزی

- تامین مالی **روستایی** (مرتبط با تمامی کسب و کارهای فعال در مناطق روستایی).
- تامین مالی **کشاورزی** (مرتبط با تمامی کسب و کارهای کشاورزی اعم از خُرد و بزرگ).
- تامین مالی **خُرد کشاورزی** (مرتبط با با کسب و کارهای خُرد کشاورزی).

بازارها، منابع و رویکردهای تامین مالی کشاورزی

○ بازارهای مالی روستایی (کشاورزی):

(۱). بازار مالی رسمی

(۲). بازار مالی غیر رسمی

○ منابع تامین مالی:

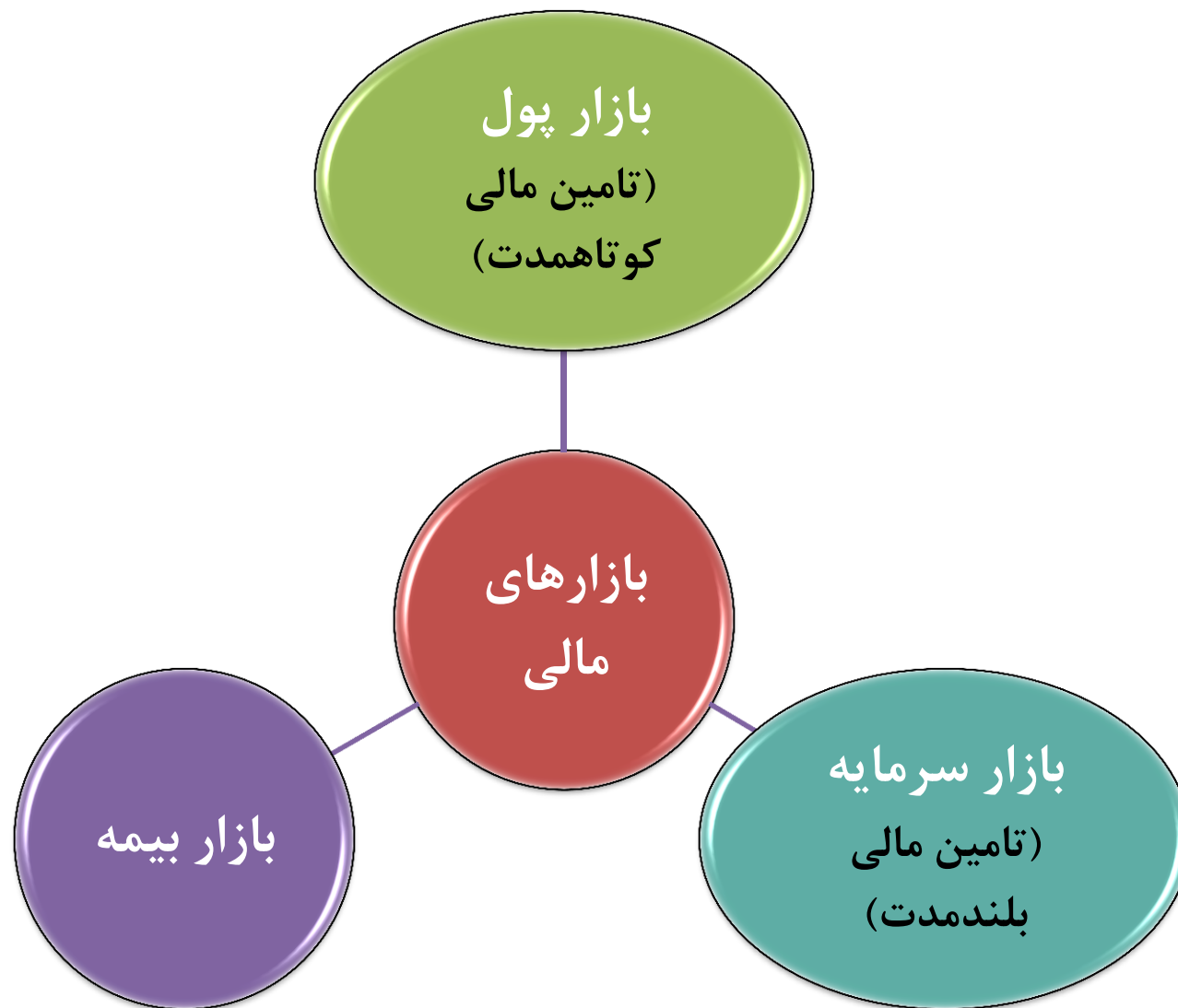
(۱). منابع تامین مالی رسمی

(۲). منابع تامین مالی غیر رسمی

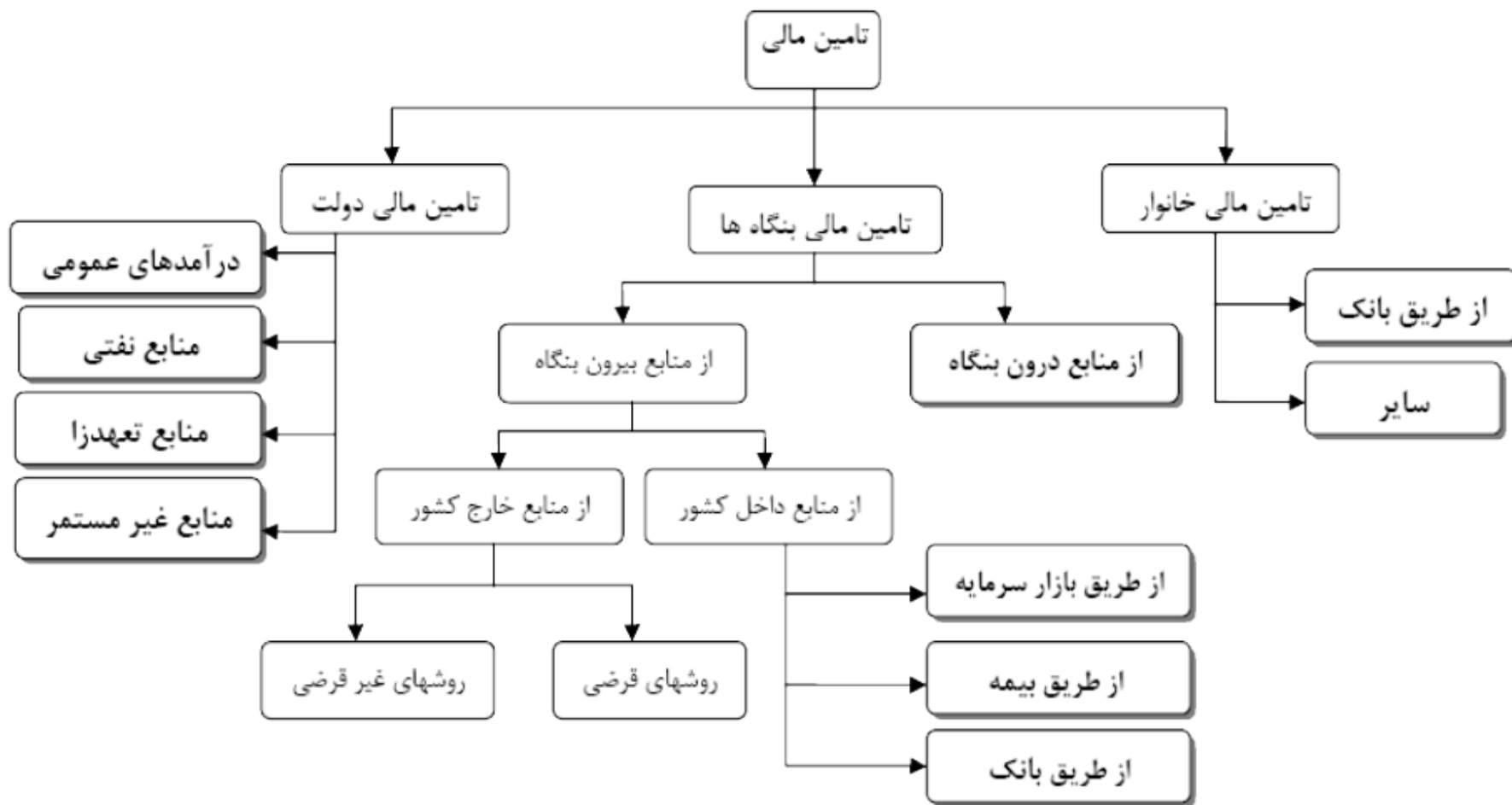
○ رویکردهای تامین مالی:

(۱). رویکرد تامین مالی داخلی

(۲). رویکرد تامین مالی خارجی

روش های تامین مالی واحدهای کشاورزی

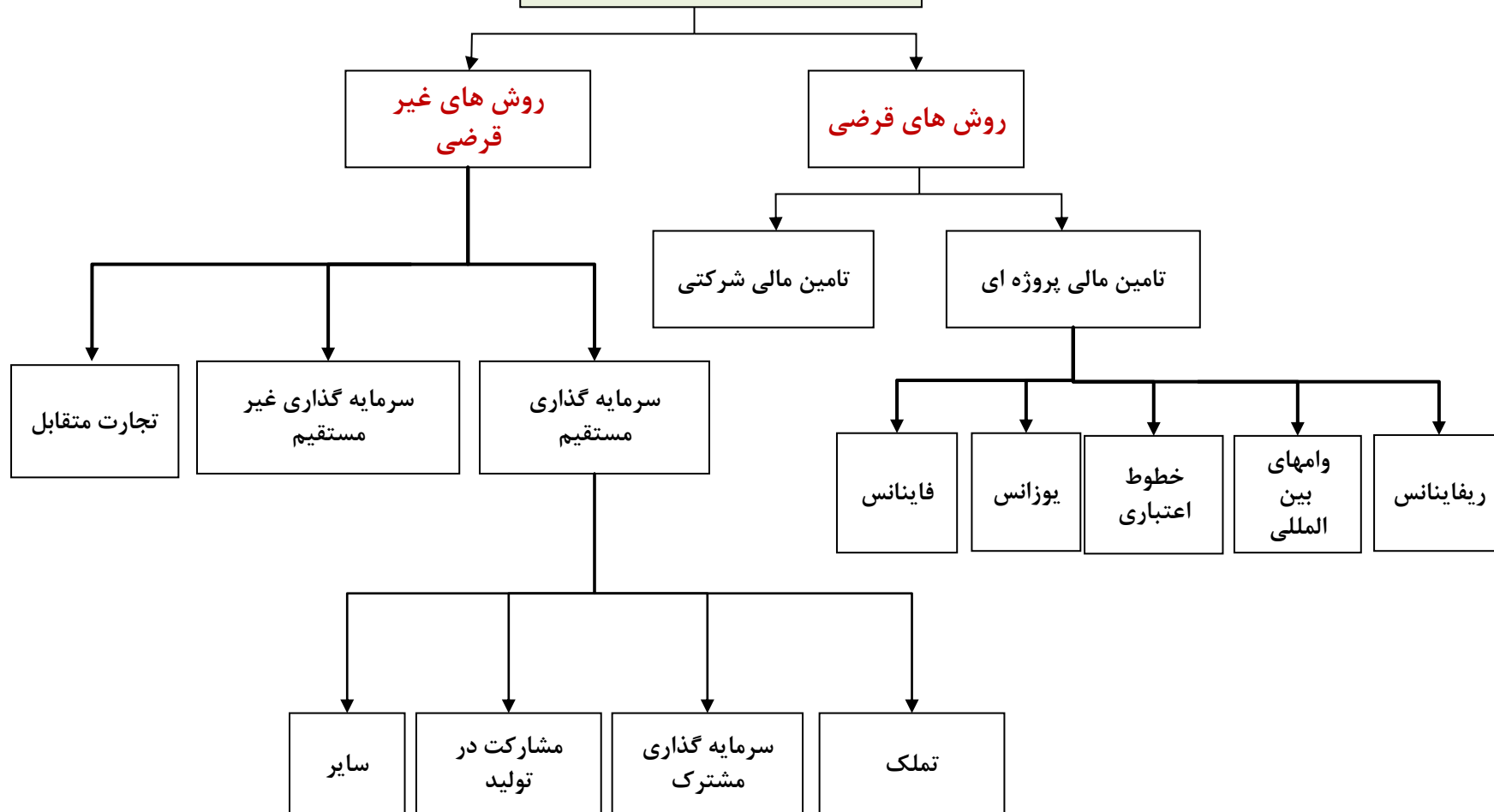

منبع: روشهای تامین منابع مالی (مسعود ملک جمشیدی، امین اسلامی و سیدمحمد رضا موسوی)

جمهوری اسلامی ایران
وزارت جهاد کشاورزی

موسسه پژوهش های برنامه ریزی،
اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی

تامین مالی از منابع خارجی

منبع: روشهای تامین مالی (مسعود ملک جمشیدی، امین اسلامی و سیدمحمد رضا موسوی)

جمهوری اسلامی ایران
وزارت جهاد کشاورزی

موسسه پژوهش های برنامه ریزی،
اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی

تامین مالی از منابع داخلی

آورده شخصی

بازار بیمه

بازار سرمایه

سیستم بانکی

وام دهندگان، واسطه ها و وام گیرندگان

وام گیرندگان	بازارهای مالی	واسطه های مالی	وام دهندگان
○ اشخاص حقیقی ○ شرکت ها ○ دولت مرکزی ○ شهرداری ها ○ شرکتهای دولتی.	○ بین بانکی ○ بورس اوراق بهادار ○ بازار پول ○ بازار اوراق قرضه ○ ارز خارجی.	○ بانک ها، ○ شرکت های بیمه، ○ صندوق های بازنشستگی، ○ صندوق سرمایه گذاری مشترک.	○ اشخاص حقیقی، ○ شرکتهای، ○ بانکها.

منابع تامین اعتبارات کشاورزان در ایران

منبع تامین اعتبار	متوسط اعتبار دریافتی (میلیون ریال)	سهم در تامین اعتبارات (درصد)	نرخ بهره اعتبارات (درصد)
تعاونی‌ها	۳۶	۳۷	۱۱
بانک‌ها	۴۵	۴۲	۱۴
سلف‌خران	۲۱	۷	۲۳
وام دهندگان محلی	۱۹	۱۴	۳۰

منبع: نجفی، ۱۳۸۹

روشهای تامین مالی از منظر تامین کننده منابع

- بخش دولتی (بودجه سنواتی کشور، بودجه شرکتهای دولتی یا صندوقای سرمایه گذاری).
- بخش خصوصی.
- بخش عمومی (سهام در بورس، اوراق مشارکت و ...).
- مشارکت بخش خصوصی و دولتی.
- سرمایه گذاری خارجی.

مقایسه تطبیقی دریافت تسهیلات از بازارهای مالی رسمی و غیر رسمی

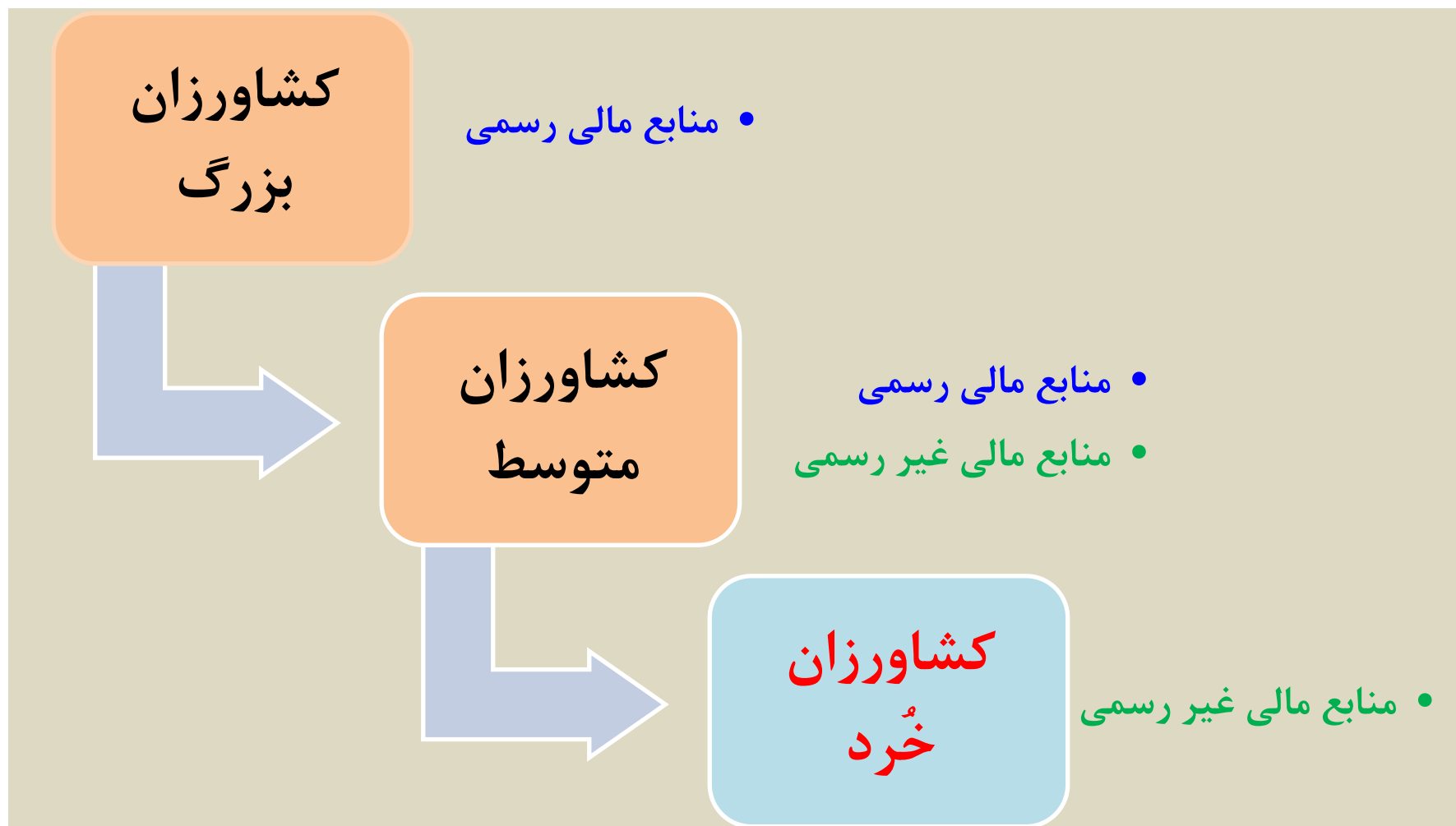
بازارهای مالی غیر رسمی

- بهره متغیر و بالا
- دسترسی آسان و سریع
- دارای کمترین هزینه جانبی
- محدودیت پایین در سقف پرداخت

بازارهای مالی رسمی

- بهره ثابت و پایین
- دسترسی سخت و طولانی
- متضمن هزینه های جانبی
- محدودیت بالا در سقف پرداخت

متقاضیان منابع مالی رسمی و غیر رسمی

اهمیت تامین مالی کشاورزان خُرد مقیاس

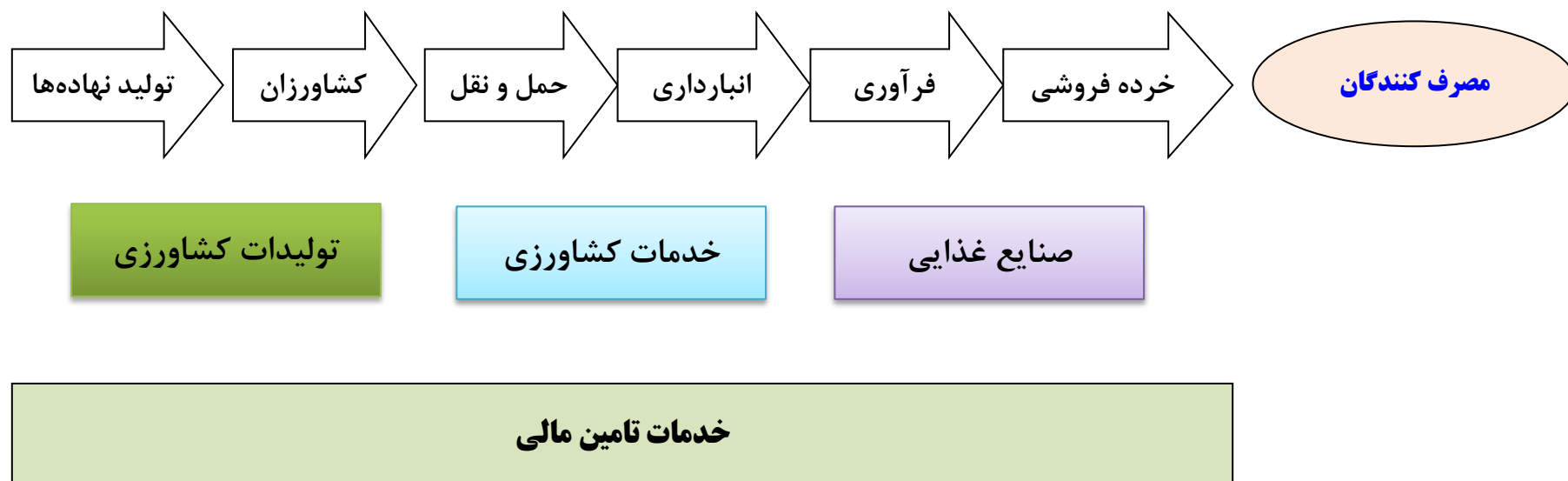
- عقب ماندگی تاریخی بخش کشاورزی در جذب سرمایه.
- مشکلات و موانع فراروی کشاورزان خُرد در جذب تسهیلات از منابع رسمی.
- عدم امکان پس انداز یا پس انداز پایین کشاورزان خُرد.
- عدم همزمانی هزینه ها و درآمدهای کشاورزی.
- ضرورت حرکت از روشهای تولید کاربر به روشهای تولید سرمایه بر.
- ضعف بخش کشاورزی در ایجاد درآمد مازاد برای سرمایه گذاری به دلیل ساختار سنتی و موانع.
- کمبود سرمایه در کشاورزی (نهاد محدود کننده تولید).

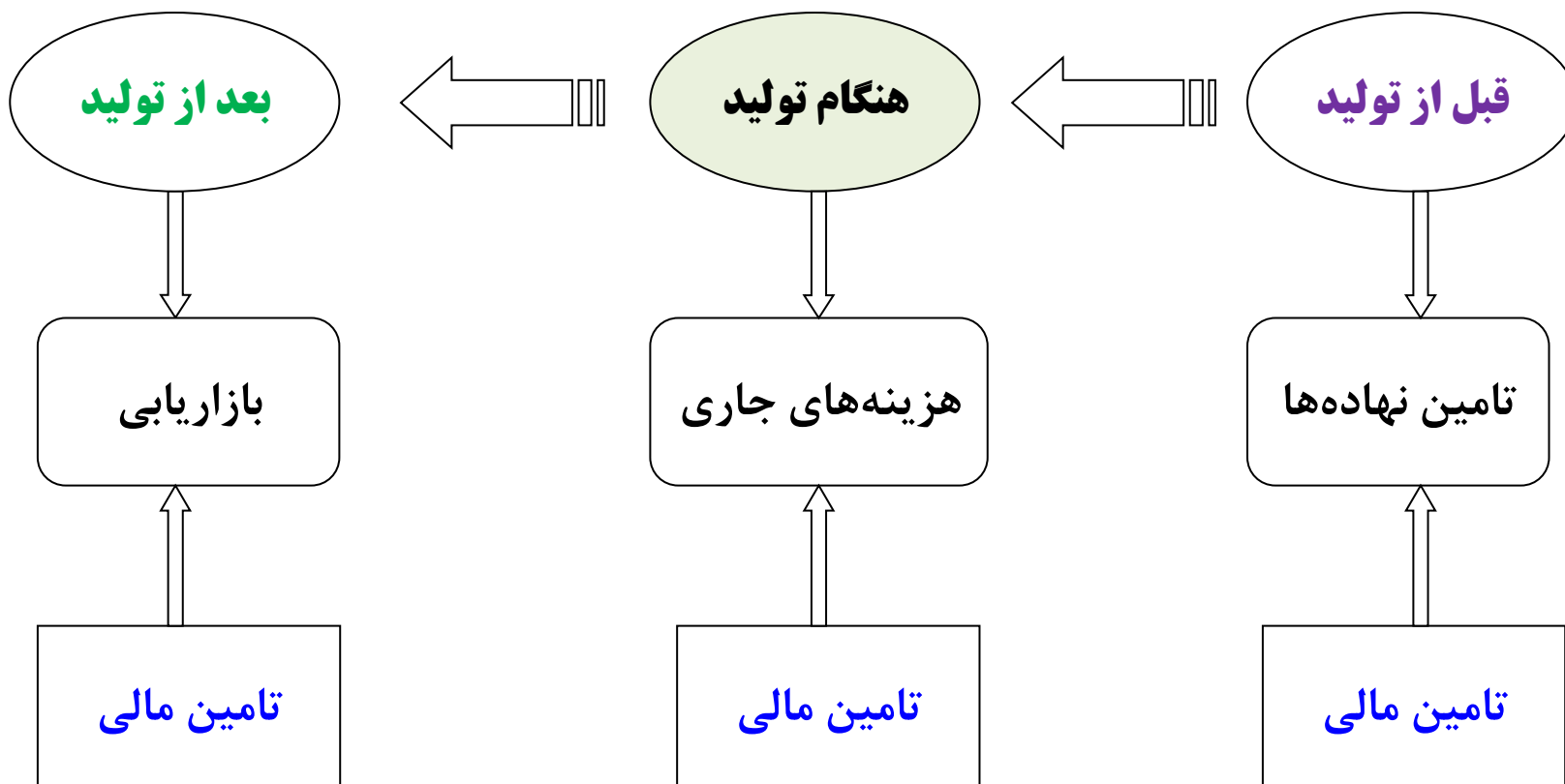
□ کشاورزان کوچک و خُرده پا برای رفع نیاز سرمایه ای خود عمدتاً جذب بازارهای غیررسمی اعتبارات می شوند.

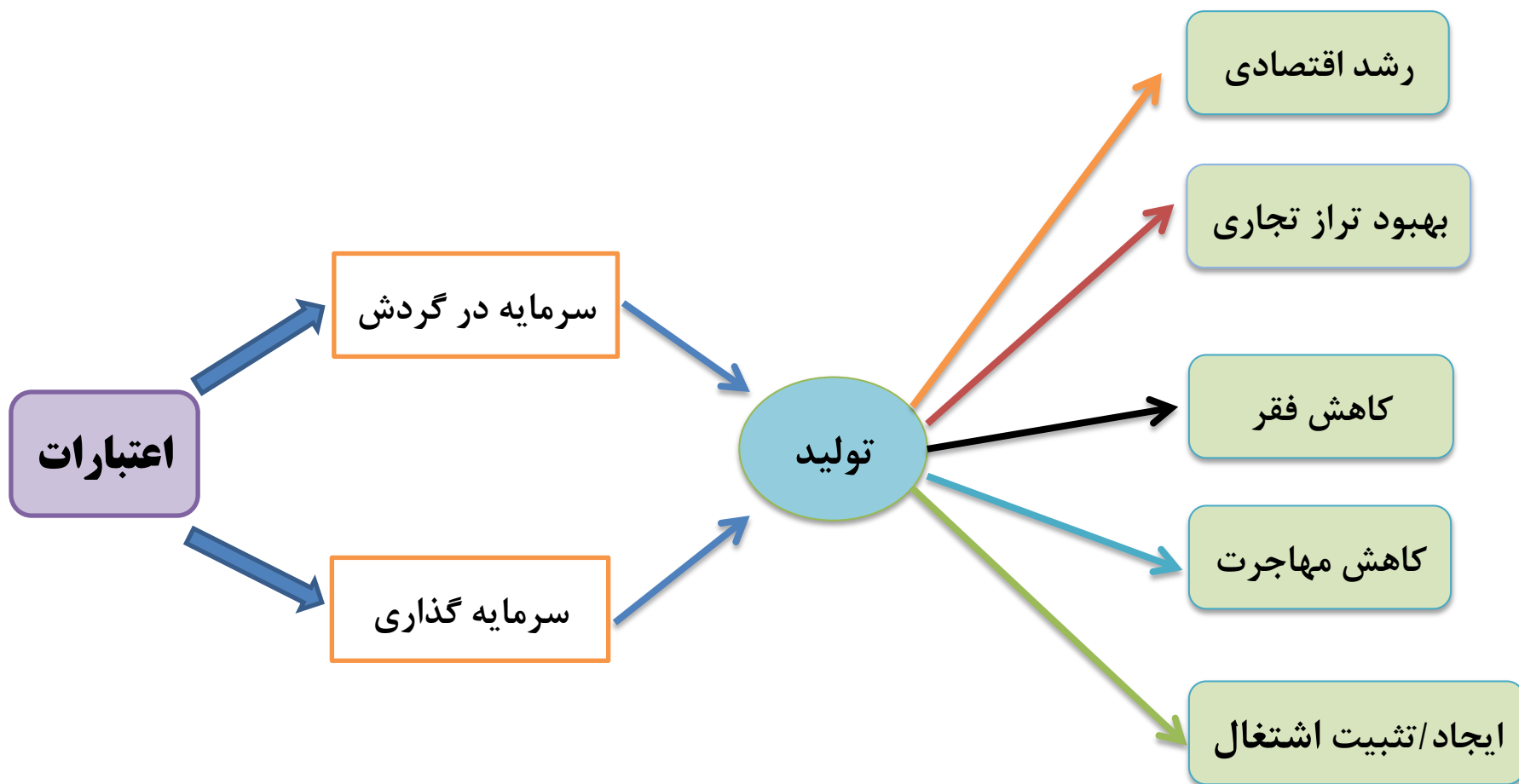
اهداف توسعه تامین مالی خُرد

- ایجاد فرصت پس انداز برای افراد.
- تامین نیازهای سرمایه‌ای کارفرمایان خُرد.
- خلق فرصت مناسب سرمایه‌گذاری برای منابع مالی خُرد.
- توزیع عادلانه‌تر درآمد با تداوم فعالیت موسسات مالی خرد در بلندمدت.

جایگاه خدمات تامین مالی در زنجیره ارزش کشاورزی

روشهای رایج تامین مالی روستایی (کشاورزی)

رسمی

- سیستم بانکی
- موسسات مالی و اعتباری

نیمه رسمی

- صندوقهای خُرد
- صندوقهای محصولی
- موسسات اعتباری غیر دولتی محلی
- تعاونی های اعتباری

غیر رسمی

- نزول خواران
- صندوقهای خانوادگی / روستایی

رویکردهای جدید تامین مالی روستایی (کشاورزی)

- گسترش درآمد روستائیان یا کشاورزان.
- شناسایی و ارزیابی ناکارآمدی‌های بازار مالی روستایی.
- کاهش فقر.
- ایجاد محیط سیاستی مناسب برای واسطه‌گری‌های روستایی.
- ایجاد محیط اقتصاد کلان مطلوب.
- اصلاح سیاست‌های متعصبانه در برابر توسعه روستایی و کشاورزی.
- توسعه بازارهای مالی کارآمد.

جمهوری اسلامی ایران
وزارت جهاد کشاورزی

موسسه پژوهش‌های برنامه‌ریزی،
اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی

کشاورزان خُرد و تسهیلات انفرادی و گروهی

❑ چالشهای تسهیلات انفرادی برای کشاورزان خُرد:

- (۱). میزان پایین تسهیلات دریافتی.
- (۲). وجود مشکلات در فرآیند دریافت تسهیلات.
- حرکت از پرداخت تسهیلات انفرادی به تسهیلات گروهی، راهی برای غلبه بر مشکلات کشاورزان خُرد در دریافت تسهیلات است.

❑ الزامات سیستم پرداخت تسهیلات گروهی:

- (۱) ارتقای فرهنگ کار گروهی.
- (۲) تدوین اصلاح قوانین ناظر بر فعالیتهای گروهی.
- (۳) انجام فعالیت کشاورزان در قالب شرکتهای تعاونی/سهامی.
- (۴) یکپارچه سازی اراضی زراعی و باغی.

برنامه های تامین مالی خُرد در ایران

- سیستم بانکی
- موسسات مالی و اعتباری
- صندوقهای تامین مالی (رسمی و غیر رسمی)
- نزول خواران

شرکت مادر تخصصی صندوق حمایت از توسعه سرمایه گذاری کشاورزی

○ **هدف:** حمایت از توسعه سرمایه گذاری در بخش کشاورزی (ماده ۵ اساسنامه)

○ **وظایف و اختیارات** (ماده ۶ اساسنامه):

(۱) تقویت حجم و کیفیت سرمایه گذاری در فعالیتهای مرتبط با بخش کشاورزی.

(۲) اعطای تسهیلات و کمک به صندوقهای تخصصی، محصولی یا منطقه ای مرتبط با فعالیتهای بخش کشاورزی و نظارت بر چگونگی استفاده از آنها.

(۳) حمایت از تولید کنندگان و فعالان بخش کشاورزی در مواجهه با موقعیتهای بحرانی.

(۴) کمک به تولید کنندگان برای افزایش ظرفیتهای صادرات محصولات کشاورزی و نظارت بر چگونگی استفاده از آنها.

(۵) دریافت اعتبار و کمکهای مالی از دولت، بانکها و سایر موسسات مالی داخلی و خارجی.

○ **فعالیت های اصلی شرکت:**

(الف). پرداخت اعتبارات و تسهیلات (در قالب تامین سرمایه ی در گردش و انجام سرمایه گذاری).

(ب). اجرای طرح های الگویی

جمهوری اسلامی ایران
وزارت جهاد کشاورزی

موسسه پژوهش های برنامه ریزی،
اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی

عملکرد صندوق تا تیرماه ۱۴۰۰

○ تعداد صندوق به تفکیک (۱۶۵ صندوق):

الف). صندوق‌های غیر دولتی ملی، تخصصی - محصولی (۱۰ صندوق).

ب). صندوق‌های غیر دولتی استانی (۳۱ صندوق به تعداد استان‌های کشور).

ج). صندوق‌های غیر دولتی شهرستانی (۸۴ صندوق).

د). صندوق‌های غیر دولتی زنان (۱۹ صندوق).

ه). صندوق‌های منابع طبیعی (۱۰ صندوق).

و). سایر (۱۱ صندوق)

○ تعداد سهامداران حقوقی (تشکل‌ها و شرکتها): ۸۲۰۱ فقره

○ تعداد سهامداران حقیقی (بهره‌برداران): ۱۲۷۳۳۶ نفر

○ سرمایه: ۲۵۳۲۰ میلیارد ریال

○ مبلغ تسهیلات پرداختی به سهامداران غیر دولتی: ۱۶۲۲۰۸ میلیارد ریال

○ نوع تسهیلات پرداختی (سرمایه در گردش و سرمایه گذاری): ؟

صندوقهای حمایت از توسعه فعالیتهای کشاورزی زنان / زنان روستایی (زیر نظر شرکت مادر تخصصی صندوق حمایت از توسعه سرمایه گذاری کشاورزی)

❖ صندوقهای حمایت از توسعه فعالیتهای کشاورزی زنان (۹ صندوق):

استهبان، رودان، میناب، تبریز، خوسف، حاجی آباد، عجب شیر، شیستر، استان کردستان.

❖ صندوقهای حمایت از توسعه فعالیتهای کشاورزی زنان روستایی (۱۰ صندوق):

دشتستان، سلماس، بندر عباس، زابل، شیراز، قائمشهر، سرایان، درمیان، مرودشت، ارومیه.

صندوقهای اعتبار خرد زنان روستایی و عشایری در ایران

(زیر نظر سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی: دفتر توسعه فعالیتهای کشاورزی زنان روستایی و عشایری)

❖ اهداف تشکیل صندوق:

- تسهیل و تسریع دسترسی زنان روستایی به منابع مالی و اعتباری برای توسعه فعالیتهای اقتصادی.
- ترویج فرهنگ پس انداز در بین زنان روستایی و عشایری.
- توسعه کسب و کارهای کوچک.
- گسترش مشاغل خانگی.
- افزایش ضریب امنیت غذایی خانوار روستایی.
- افزایش سطح تعامل زنان روستایی و عشایری و گسترش سرمایه اجتماعی.

❖ اصول حاکم:

- ✓ تامین منابع از پس انداز اعضاء + کمکهای دولتی.
- ✓ مشارکت زنان در فرایند برنامه ریزی صندوق و تهیه دستورالعمل اجرایی.
- ✓ نهادهای دولتی به عنوان تسهیل گر و بستر ساز.

❖ ویژگیها:

- داشتن حساب و کتاب مالی دقیق و منظم.
- بهره مندی از آموزش های عمومی برای کار گروهی، مدیریت صندوق و انجام فعالیتهای حسابداری.
- تاکید بر تولید و اشتغال در سطح محلی و بهره مندی از آموزش های تخصصی در بخش کشاورزی.
- ضمانت به صورت زنجیره ای و بر مبنای اعتماد فی مابین (نرخ باز پرداخت: ۱۰۰٪).
- تعیین نرخ کارمزد با نظر و موافقت زنان روستایی و عشایری.
- محلی بودن اعضا و ارکان صندوق.

❖ عملکرد دفتر توسعه فعالیتهای کشاورزی زنان روستایی و عشایری (تا سال ۱۳۹۶):

الف). طرح صندوق اعتبارات خُرد زنان روستایی و عشایری:

فعالیت بیش از ۱۴۷۰ صندوق خُرد روستایی با تحت پوشش قرار دادن حدود ۴۵ هزار نفر عضو (بهره مند مستقیم) و ۱۵۰ هزار نفر (بهره مند غیر مستقیم) در سطح روستاها از سال ۱۳۷۹ تا ۱۳۹۶.

ب). طرح شبکه سازی صندوقهای اعتبارات خُرد و تشکیل صندوق غیردولتی حمایت از توسعه فعالیتهای کشاورزی زنان روستایی و عشایری:

این صندوقها به عنوان اولین صندوق غیردولتی زنان روستایی و عشایری در کشور ثبت شده اند و بر اساس قانون از کلیه مزایای صندوق های غیردولتی برخوردار می باشند.
فعالیت تعداد ۱۵ صندوق شهرستانی در ۸ استان و یک صندوق استانی (کردستان) در سطح کشور از سال ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۶.

نتیجه گیری و پیشنهادها

❖ نتایج:

- ✓ فقدان آمار رسمی از تامین مالی خُرد روستایی به صورت رسمی، نیمه رسمی و غیر رسمی، شناسایی وضع حاکم و برنامه ریزی لازم را با مشکل مواجه ساخته است.
- ✓ تامین مالی خُرد در مناطق روستایی و کشاورزی ایران، به دلایلی نظیر فقدان متولی واحد، پراکندگی صندوقها، استقبال پایین سیستم بانکی، عدم حمایت هدفمند دولت و ... نتوانسته است که مکملی برای تامین مالی کلان در این مناطق باشد.
- ✓ چون رویکرد اصلی صندوق های خُرد و کلان موجود، تامین سرمایه در گردش واحدهای تولیدی روستایی و کشاورزی است، لذا نتوانسته اند که در تامین سرمایه مولد نقش پررنگی را ایفا نمایند.
- ✓ کاهش اعتماد عمومی و تضعیف فعالیتهای گروهی از یک سو و ضعف قوانین بازدارنده و ناظر بر تخلفات از دیگر سو می توانند در میزان گسترش هدفمند صندوقهای مالی خُرد غیر رسمی اثرگذار باشند.
- ✓ تمرکز بالای صندوقهای مالی خُرد روستایی بر تامین حداقل معیشت خانوارها.
- ✓ حاکمیت رویکردهای سنتی در تشکیل و اداره صندوقهای مالی خُرد روستایی.

❖ پیشنهادها:

- برنامه ریزی برای تبدیل تامین مالی خُرد به عاملی برای ارتقای رفاه اقتصادی خانوارها (عبور از نقش تامین معیشتی).
- بهره گیری از ابزارها و روشهای جدید تامین مالی خُرد در مناطق روستایی.
- طراحی و پایش مستمر عملکرد صندوقهای تامین مالی خُرد روستایی توسط بانک مرکزی.
- استفاده از تجارب موجود (داخلی و خارجی) و تنوع بخشی به روشها و ابزارهای تامین مالی در قالب رسمی.

بحث و هم اندیشی

- ضرورت وجود برنامه های اعتبارات خُرد
- راه های توسعه برنامه های اعتبارات خُرد